

השמידם בטרם יבקעו זחליהם. בנערינו ובזקנינו פשטנו בשדות מהלכים כפופים אחרי המחרשות הפותחות תלמים ומעלות את אשכולות הביצים על פני השטח — מלקטים, אוספים וחושבים — שכך יעלה בידינו להשמידם. אבל איך יכולנו לאסוף את רבוא רבואות אשכולות הביצים. כל שאספנו היה כטיפה בים. כעבור ימים ספורים החלו הביצים בוקעות...

ו' — — — יתר הארבה אכל הילק ויתר הילק אכל החסיל" (יואל א' ד').

היינו בעינינו קטנים וחסרי אונים כחגבים. והם — גדולים ואדירי כוח — כילו והשמידו כל אשר בשם צומח יקרא. לא היה קציר ולא היתה גורן. וכשלא היתה גורן — לא היה מה לאכול פשוטו כמשמעו. נאלצנו להסתפק במועט שבמועט. ולא עוד אלא שגם זרעים לא היו והשדות ברובם, לא נזרעו אותה שנה.

התעתמנות

"משנכנסה תורכיה למלחמה, יצאה הגזרה שכל נתיני האויב שבממלכה יגורשו לפנים הארץ. בהשפעת הצירים האמריקאי והגרמני בקושטא התחשבה ממשלת תורכיה במצבם המיוחד של היהודים נתיני רוסיה והסכימה לראות בהם לא נתיני אויב אלא פליטים שברחו מארצם עקב הגזרות והפרעות של ממשלת הצאר. להם ניתנה הברירה להתעתמן או לעזוב את הארץ. עד סוף 1915 הגיע מספר היוצאים לאלכסנדריה ל-11.277 נפש. היישוב התמעט ב-שמינית אחת תוך שנה". (תולדות ההגנה — כרך א').